

ספר

נאמר מינים

פרשת לך לך

מאת

הרב הגאון החסיד

ר' אברהם יוסף פסח (פסחוביץ)

זצ"ל

יו"ל ע"י נכדי המחבר

א) וירא ה' אל אברהם, ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו, ופירש"י ז"ל על צורת הזרע, ועל צורת א"י. ולכאורה אינו מוזן, מי סני לן לפרש כפשוטו, וכמו שמפורש בקרא שצנה מזבח לה' בשביל שנראה אליו, וכמו שפירש בחמת הרמב"ן ז"ל, והאזה"ח הקדוש מבאר עוד יותר, כי לא החשיב צורת הזרע והארץ, בערך שמחתו בגילוי שכינתו אליו כו', יעיי"ש.

ויתכן לומר פי' בדברי רש"י ז"ל, כי מבואר במד"ר^ד צראשית פרשה

כ' (ה) ארבע תשוקות הן כו', ואין תשוקתו של הקב"ה אל על ישראל, שנאמר "ועלי תשוקתו", וכפי הגירסא צשהש"ר^ה (י"א), אין תשוקת ישראל אל על להקב"ה, כי עיקר צריחת העולם הי' לצד שביל ישראל שנקראו ראשית, כמ"ש חז"ל (ויק"ד ל"ו) "צראשית", שביל ישראל שנקראו ראשית "צרא חלקים את השמים ואת הארץ", והם ממליכים את הקב"ה על כל צאי העולם, כי ראונו ית"ש הי' בצריחת העולם להיות נקרא מלך, ואין מלך עלי עם, כמו שאנו אומרים, אדון עולם אשר מלך צטרם כל יציר נצרא, לעת נעשה צחפצו כל

^א בראשית י"ב ז' ד"ה וטעם לה' הנראה אליו: כי הודה לשם הנכבד וזבח לו זבח תודה על שנראה אליו כי עד הנה לא נראה אליו השם ולא נתודע אליו במראה ולא במחזה אבל נאמר לו "לך לך מארצך" בחלום הלילה או ברוח הקדש ויתכן שירמוז "הנראה אליו" על סוד הקרבן (עיין רקאנטי כא ב) והמשכיל יבין:

^ב שם ד"ה וירא ה' אל וגו' ויבן שם וגו'. כונת הכתוב להודיע הפלגת חיבת אברהם בקונו, כי ה' נגלה אליו ובשרו בזרע ובנתינת הארץ והוא לא החשיב בשורת ב' מעלות טובות לכלום בערך שמחתו בגילוי שכינתו יתברך אליו, לקיים מה שנאמר (תהילים ט"ז:א) שובע שמחות את פניך, והוא אומר ויבן מזבח לה' הנראה אליו, כאן פירש סיבת שמחתו אשר עליה בנה מזבח הוא לצד הראותו יתברך אליו והבן. וזה אות לבניו כמה מהם אשר הרחיקו חשק הזרע בערך חשק התורה והמצות, וצא ולמד מבן עזאי (יבמות סג): בטענתו ומה אעשה ונפשי חשקה בתורה:

^ג ברא"ר כ' ז' ואל אישך תשוקתך (בראשית ג, טז), ארבע תשוקות הן, אין תשוקתה של אשה ללא לאישה, שנאמר: ואל אישך תשוקתך. אין תשוקתו של יצר הרע אלא על קין וחבריו, שנאמר (בראשית ד, ז): ואלך תשוקתו. אין תשוקתן של גשמים אלא על הארץ, שנאמר (תהלים סה, י): פקדת הארץ ותשקקה, ואין תשוקתו של הקדוש ברוך הוא אלא על ישראל, שנאמר (שיר השירים ז, יא): ועלי תשוקתו:

^ד שיר השירים רבה ז' י"א, אני לדודי ועלי תשוקתו, שלשה שוקין הן, אין שוקן של ישראל אלא באביהם שבשמים, שנאמר: אני לדודי ועלי תשוקתו, אין שוקה של אשה אלא בבעלה, שנאמר (בראשית ג, טז): ואל אישך תשוקתך. אין שוקו של יצר הרע אלא בקין וחבורתו, שנאמר (בראשית ד, ז): ואלך תשוקתו. רבי יהושע בשם רבי אחא אין שוקן של גשמים אלא בארץ, שנאמר (תהלים סה, י): פקדת הארץ ותשקקה רבת תעשרנה, אם זכיתם תעשירנה, ואם לא תעשרנה, שתעשה לכם אחד מעשרה:

חזי מלך שמו נקרא, וכמו שמצואר צספרים הקדושים, כי על כן צרה את העולם.

וישראל מיד צנחתם ממזרים צשירת אז ישיר היו ממלאים את שליחתם ותפקידם, כי אמרו צתחלה "זה אלי ואנוהו, אלהי חצי וארוממנהו", וסיימו "ה' ימלוך לעולם ועד", כי תשוקתם של ישראל היתה שע"י אמנעותם שיחיל הקצ"ה את אלהותו ית"ש עליהם, ועי"כ יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל צרך, ויקבלו כולם את עול מלכותך, ותמלוך עליהם כו', וכמו שאנו מתפללים צר"ה ויו"כ, וזכן תן פחדך כו', וזכן תן כבוד ה' לעמך כו', ואח"כ ותמלוך כו' על כל מעשיך כו', והתקבלות מלכות שמים אין צאפשרות כ"א צפלטון המלך, צארצינו הקדושה, כמו שנאמר צסוף פרשה זו (בראשית י"ז ד'), "ונתתי לך ולזרעך אחרריך, את ארץ מגורריך וגו', והייתי להם לאלהים", ופירש"י ז"ל (ד"ה לאחות

עולם) מדצרי חז"ל ושם אה"י לכם לאלקים, אצל הדר צחו"ל, כמי שאין לו אלוה, פי' כי רק ע"י קדושת ח"י יחיל חלקותו ושמו ית"ש על עמו ישראל.

וכיון שהקצ"ה הצטיח לאחע"ה ובישר לו על צשורת הזרע, וצשורת ח"י, ואצל הקצ"ה הצטחה הוא כמו עשי"י, וכמו שמצואר צמד"ר^ה (ברא"ד מ"ד כ"ב) סוף פרשה זו על פסוק "ציוס ההוא כרת ה'" כו' רצ הונח צר דוסתאי צסם רצצ"נ אף מאמרו של הקצ"ה מעשה כו', הרגיש אחע"ה את חלוקותו ומלכותו עליו צכל ההיקף, וכמו שנגמר כל המרכבה, ושמת לבו צה' ית"ש הנראה אליו, וצנה מוצח לה' על צשורת הזרע, ועל צשורת ח"י, וזה עצמו הפי' "לה' הנראה אליו", כי עד עכשיו, הגם שכבר התראה אליו ה', וא"ל "לך לך" וגו', אכן עוד לא התרגש על עצמו צכל ההיקף את אלהותו ית"ש, ועכשיו ע"י צשורת הזרע

^ה ברא"ד מ"ד כ"ב לזרעך נתתי וגו', רב הונא ורבי דוסתאי בשם רבי שמואל בר נחמן אף מאמרו של הקדוש ברוך הוא מעשה, שנאמר: לזרעך נתתי, אתן את הארץ הזאת אין כתיב כאן, אלא נתתי את הארץ הזאת:

וצשורת א"י, ידע זנפשו כי כל המרכזה נשלמת, והצן "כי אתה ה"א אשר צחרת צאזרס" וגו', ועליו ועל זרעו צאמצעות א"י יחול אלהותו ית"ש, וצנה מוצת, וכמו שמצואר ג"כ צמד"ר' (ברא"ר מ"ז ט') פרשה זו להלן צסוף הפרשה, ר' יודן אמר חמש, אס כמקצילין אלהותו, אני אהי' להס לאלוה ולפטרוץ, ואס לאו לא אהי' להס לאלוה ולפטרוץ, אס נכנסין צניך לארץ, הס מקצלים אלהותו, ואס לאו אינס מקצלין כו', והוא כנ"ל.

ויתצאר צזה דצרי המד"ר (ברא"ר ל"ט י"א) תחלת פרשה זו א"ר יודן קוצע אני לך צרכה צשמונה עשרה, אצל אין אתה יודע אס שלי קודמת אס שלך, א"ר אחוי' צסס ר' זעירא שלך קודמת לשלי, צשעה שהוא אומר מגן אצרהס, אח"כ מחי' המתים, והמפרשים נדחקו צכוונתס א' מדוע

נקרא צרכת מגן אצרהס צרכתו של אצרהס, ומחי' המתים צרכתו של הקצ"ה, ועוד מהיכן למדו אנשי כנסת הגדולה מסדרי התפלות לסדר צרכת מגן אצרהס קודס מחי' המתים.

אכן י"ל לפמ"ס צמ"א סצמתן תורה קודס חטא, הי' הקצ"ה מתחלה המעורר שאלקותו ית"ס יהא על עמו ישראל, כמ"ס צמד"ר' ואתחנן (דבר"ר ב' ל"א), אתה מוצא לא פתח הקצ"ה צסיני תחלה אלא צדצר הזה, אמר להס שמע ישראל אנכי ה"א, נענו כולם ואמרו ה"א ה"א כו', וזה נקרא אין תשוקתו של הקצ"ה אלא על עמו ישראל, להיות להס לאלוה ולפטרוץ, ולאחר שעשו ישראל תשובה על חטאס, הי' צאה התעוררת זו מצד ישראל, לקבל אלוקותו ית"ס וזה נקרא אין תשוקת

¹ ברא"ר מ"ו ט' ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגריך (בראשית יז, ח), רבי יודן אמר חמש, אס מקבלים בניך אלהותי אני אהיה להם לאלוה ולפטרוץ, ואס לאו לא אהיה להם לאלוה ולפטרוץ. אס נכנסין בניך לארץ הן מקבלין אלהותי ואס לאו אינס מקבלים. אס מקימין בניך את המילה הן נכנסים לארץ ואס לאו אין נכנסים לארץ. אס מקבלים בניך את השבת הם נכנסין לארץ ואס לאו אינס נכנסים:

² דבר"ר ב' ל"א ומהיכן זכו ישראל לקרות שמע, אמר רבי פנחס בר חמא ממתן תורה זכו ישראל לקרות שמע, כיצד, את מוצא לא פתח הקדוש ברוך הוא בסיני תחלה אלא בדבר זה, אמר להם: שמע ישראל (שמות כ, ב): אנכי ה' אלהיך, נענו כלן ואמרו: ה' אלהינו ה' אחד. ומשה אמר: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ישראל חלף להקצ"ה, ואח"כ הי' זאה תחלה התעוררת זו מלד עלמו, כמ"ס צמד"ר^ט (ברא"ד ל"ט א') ח"ר יצחק משל לאחד כו', ראה צירה אחת דולקת כו', הליץ עליו הקצ"ה ואמר לו אני הוא בעל הצירה וכמו ששמעתי מכ"ק אדמו"ר הקדוש זלה"ה זי"ע ועכ"ל ח"ר כי משה רבינו ע"ה הי' צחי' תורה, ונקראת מתנה, וזאה מן השמים, והאבות הקדושים היו צחי' יראה, וזאה מלד יגיעתם, כי הכל צידי שמים חוץ מיראת שמים, (וכן מצואר צוה"ק^ט פרשה זו דהאבות היו צחי' איתערותי' דלתתא).

ולכן זרכת אבות מה' שאנו אומרים חו"א כו' עד מגן אברהם נקרא

זרכת אברהם, פי' שאלקותו ית"ש זא עלינו ע"י התעוררת אבות הקדושים, שהיו מקבלים אותו לאלוה ולפטרונו, וזרכת מחי' המתים נקראת זרכה של הקצ"ה כי הוא ית"ש מחי' את העלמות היצשות, ונופח זהם רוח של חיים, ומעורר אותם לאלקותו ית"ש, ותפלה במקום קרצנות תקנו זגלות, לכן תקנו אנשי כנה"ג זרכת מגן אברהם קודם מחי' המתים, כלומר שהיום זגלות נריכין אנו להתעורר לאלקותו ית"ש מקודם כמו שנאמר זפרשת נצזים מתחלה "למען הקים אותך היום לעס", ואח"כ נאמר "והוא יהי לך לאלקים" וגו', והוא רחום יכפר.

^ח ברא"ר ל"ט א' ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וגו' (בראשית יב, א), רבי יצחק פתח (תהלים מה, יא): שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך, אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקדוש ברוך הוא ואמר לו אני הוא בעל העולם:

^ט זוה"ק ח"א ע"ז: תא חזי, מלה דלעילא לא אתער עד דאתער לתתא בקדמיתא על מה דתשרי ההיא דלעילא, ורזא דמלה, נהורא אוכמא לא אתאחיד בנהורא חוורא עד דאיהי אתערית בקדמיתא, כיון דאיהי אתערית בקדמיתא, מיד נהורא חוורא שרייא עלה, ועל דא כתיב (תהילים פ"ג:ב') אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל. בגין דלא יתפסק נהורא חוורא מעלמא לעלמין. וכן (ישעיה סב) המזכירים את יי אל דמי לכם. בגין לאתערא לתתא במה דישרי אתערותא דלעילא. וכן כיון דאתער בר נש אתערותא בקדמיתא כדן אתער אתערותא דלעילא. תא חזי, כיון דכתיב ויצאו אתם מאור כשדים וגו' מיד ויאמר יי אל אברם וגו':

(ב) ויהי ריב בין רועי מקנה אצרים ובין רועי מקנה לוט וגו', ויאמר אצרים אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך וגו', וצמד"ר (ברא"ר מ"א ו) כסם שהי' ריב בין רועי אצרים ובין רועי לוט, כך הי' ריב בין אצרים ללוט, הה"ד "ויאמר אצרים וגו' אל נא תהי מריבה ביני ובינך" וגו', ע"כ, ולכאורה באמת מדוע לא רמזה תוה"ק מתחלה שהי' הריב בין אצרים ללוט, אכן י"ל ע"פ דברי חכז"ל סוכה ד' נ"ב ע"א א"ר אסי יצה"ר בתחלה דומה לחוט של זוכיא, ולצסוף דומה כעצמות העגלה, ועיין שם ברש"י ז"ל, כן י"ל כאן כוונת חז"ל הגם שמתחלה עוד לא יא' בפועל ממש הריב, ועוד הי' נאפון בלב לוט הרהורים רעים, אשר גם לוט עוד לא ידע מזה כלל, אשר יש לו הרהורים רעים על אהע"ה, אהעפ"כ נתגלה הריב הנאפון בלב לוט ע"י הריב של רועי אצרים עם רועי לוט, כי מושל מקשיב על דבר אמת כל משרתיו נדיקים, ומושל מקשיב

על דבר שקר כל משרתיו רשעים (משלי ב"ט י"ב), כמצואר חולין ד' ד' ע"ב, וכמ"ס לעיל צפרשת נח כי כל נטיות של אדם, בין לטוב בין לביש, גורמים ומציאים הטוב או הרע ח"ו, אל כל השייכים אליו בשורשו, והמתחשבה הקטנה אשר הי' נאפן צמורשי לצבו של לוט, אשר גם לוט עצמו לא ידע מזה, שרונה להתפרד מעל אצרים, גרם אשר רועיו משרתיו עושי ראונו של לוט, היו מרעים את צהמתם בשדות אחרים, היפך ראונו של אהע"ה, ורועי אצרים מוכיחי על הגזל, כי משרתיו עושי ראונו של אהע"ה, היו נדיקים, והריב של הרועים גרם עד שיא' לפועל אותו הריב עצמו בין אצרים ללוט, ועי"כ נתגלה כל מחשבתו של לוט אשר הי' עד עכשיו נאפון בתוכו, שרונה להתפרד מעל אצרים ומעל אלקיו של אצרים, כמו שנאמר אח"כ "ויסע לוט מקדם", ופרשו חז"ל ומציאו רש"י ז"ל (ד"ה מקדם) הסייע עצמו מקדמונו של עולם, אמר אי אפשר לא באצרים ולא

צאלקיו, והמחשבה הזו הי' עוד
 טמונה בלבו מקודם, וכאן יראה
 בהתגלות, וכמ"ס לעיל, וכן הוא
 לעולם, וכמ"ס חז"ל^א (מדרש לקח טוב שמות א' ח')
 על פסוק "אשר לא ידע את יוסף"
 מתחלה אשר לא ידע את יוסף,

ולצסוף אמר לא ידעתי את ה', כי
 לצסוף דומה הינה"ר לעצמות
 העגלה, וצפרט לפמ"ס התוס"א
 קדושין ד' ל"ט (ע"ב ד"ה מחשבה רעה) והוא
 צירושלמי פאה, דאלל הגויס, הקצ"ה
 מנרפה המחשבה למעשה, וק"ל.

^א מדרש לקח טוב שמות א' ח' אשר לא ידע את יוסף. כמו שלא ידע את יוסף, שהרי יוסף הביא את הכסף ביתה פרעה, וקנה כל אדמת מצרים לפרעה, ותיקן עליהם מס, שנאמר ונתתם חמישית לפרעה (בראשית מז כד), לפיכך כתוב אשר לא ידע את יוסף, כשם שכפר ביוסף, דכתיב אשר לא ידע את יוסף, כך כפר בבורא הכל, שהרי אמר לו יוסף את אשר האלהים עושה הגיד לפרעה (שם מא כה), והוא אמר לא ידעתי את ה', ארורים הם הרשעים, שהם כפויי טובה, שכופרין במי שעשה עמהם טובה:

^א קדושין ל"ט: ד"ה מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה: ובעובדי עבודת כוכבים איפכא מחשבה רעה. הקב"ה מצרפה למעשה דכתיב (עובדיה א':י") מחמס אחיך יעקב תכסך בושה ונכרת לעולם ולא מצינו שעשה עשו ליעקב שום רעה אלא מחשבתו הרעה אשר חשב עליו מצרפה הקב"ה למעשה ומחשבה טובה של עובדי כוכבים אין הקב"ה מצרפה למעשה כדכתיב בדניאל (ודריוש) עד מעלי שמשא הוה משתדר. לשיזבותיה פירוש שהיה דריוש עושה כל כחו להציל דניאל מגוב אריות אלמא אע"ג שהצילו עד הערב קאמר קרא שלא הצילו אלא מבקש להצילו מדכתיב לשיזבותי' ולא כתב ושיזביה:

ג) ויצרכהו ויאמר צרוך אצרים לאל עליון קונה שמים וארץ. ופירש"י ז"ל (ד"ה קנה שמים וארץ) ע"י עשייתן קנאן להיות שלו, וכן להלן נאמר "ויאמר אצרים וגו' קונה שמים וארץ", והטעם שלא מלינו עד עכשיו שיהא נקרא הקצ"ה צסם זה קונה שמים וארץ, עד שאמר מלכי לדק, ושזב אמר זאת ג"כ אח"כ אהע"ה, י"ל דהנה אי דדברי חז"ל (סנהדרין צ"ז.) שיתא אלפי שני הוה עלמא, שני אלפים תוהו, שני אלפים תורה, ושני אלפים ימות המשיח, ומצואר צריש ע"ז (ט) דכשהי' לאהע"ה נ"צ שנה הי' מתחיל שני אלפים תורה, ואי דדברי חז"ל (שבת פ"ה.) ומציאו רש"י ז"ל צפרשת צראשית (א' ל"א ד"ה יום השישי), הוסיף ה' צשסי צגמר מעשה צראשית, לומר שהתנה הקצ"ה עם מעשה צראשית,

ע"מ שיקצלו ישראל את התורה, ואם לאו אני מחזיר את העולם לתוהו וצוהו. נמלא כשהתחיל צימי אצרים אצינו ע"ה להתנווץ השני אלפים תורה, הגם שעוד לא קצלו אותה ישראל, התחיל מאד להתצסק העולם שיהי' לה חזקת קיום, כמו שדרשו חז"ל^ב שצת ד' פ"ח ע"א "אנכי תכנתי עמודי' סלה", ומי ציסק אנכי, ומאהע"ה אשר התחיל השני אלפים תורה, ואז כאשר הרג את המלכים הכופרים צמלכות שמים, והראה לכל כי לה' הארץ ומלואה, ועתיד הקצ"ה לומר לעמו ישראל "אנכי ה' אלקיך", ומאז קנה הקצ"ה את שמים וארץ ע"י עשייתן להיות שלו, שלא להחזיר את העולם לתוהו וצוהו. שזב ראיתי צחא"ג מהרש"א^ב פסחים ד' פ"ז

^ב פסיקתא רבתי כ"א א' דאמר רבי בשם רבי אחא נמוגים ארץ וכל יושביה אנכי תיכנתי עמודיה סלה (תהלים ע"ה ד') כבר היה העולם מתמגמג והולך אילולי שעמדו ישראל לפני הר סיני ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כ"ד ז') כבר היה העולם חוזר לתוהו ומי (בישם) [ביסס] העולם אנכי תכנתי עמודיה סלה:

^ב פסחים פ"ז: ד"ה ה' קנינין שקניתי כו'. ולא חשיב רק ג' בנוסחא שלפנינו וכ"ה בילקוט ובספרי שלשה קנינים כו' ומהרש"ל הגיה ארבע וע"ש והוא לפי המכילתא דחשיב שם ד' קנינין אבל לפי משנת שנו חכמים יש לקיים חמשה קנינין ויש כאן דילוג בהמ"ק קנין א' שנאמר הר זה קנתה ימינו אברהם קנין א' שנאמר לאל עליון קונה שמים וארץ ולגבי שמים וארץ קנין א' גרסי' מלאה הארץ קניניך ומיהו לישראל דהאי קרא לאל עליון קונה שמים וארץ לא יתפרש קונה אברהם אלא אשמים וארץ ונראה לפרש דתלה קנין שמים

ע"ז ד"ה ה' קנינין שהעיר בזה, וכתב וז"ל, כמ"ש שמים וארץ זהב זהב כו' באברהם, דבשכיל אברהם הי' קנין שמים וארץ עכ"ל, ואפשר להמתיק דבריו בדברינו וק"ל, ועמ"ש בפרשת בשלח.

ובר"ה ד' ל"א ע"א אמרי' בראשון מה הי' אומרים "לה' הארץ ומלוואה", ע"ש שקנה והקנה ושליט בעולמו. ופירש"י ז"ל והקנה תכל ליושבי זה, כלומר קנה כדי להקנות, פי' כי לאחר שקבלו ישראל את התורה, נקרא הקב"ה קנה והקנה,

שקנה את עולמו מעת שהתחיל להתנונץ השני אלפים תורה בימי ארע"ה, ועכשיו שנתצסק העולם ע"י שקבלו ישראל את התורה, הקנה הקב"ה את התכל ליושבי זה, ונתן אותה לבני אדם שיהנו ממנה, וזה נוכל לרמוז בצרכות" ד' ל"ה ע"א כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה, פי' לאחר שקבלו ישראל את התורה, והציאו ברכה לעולם, נאמר "והארץ נתן לבני אדם", כי הקנה הקב"ה תכל ליושבי זה.

וארץ באברהם כמ"ש שמים וארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם דבשביל אברהם היה קנין שמים וארץ:

י' ברכות ל"ה. רבי לוי רמי: כתיב "לה' הארץ ומלוואה", וכתיב "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם", לא קשיא כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה.

(ד) ויאמר אליו אני ה' אשר הולאתיך מאור כשדים, לתת לך את הארץ הזאת לרשתה, ובפסוק אחר זה נאמר "ויאמר, ה' חלקים צמה אדע כי אירשנה", והראשונים והאחרונים פרשו כ"א לפי ענינו צמה שאמר "צמה אדע", ולא אעמיד עצמי בדקדוקיהם, אכן לכאורה קשה עוד, כיון שאמר לו הקב"ה "לתת לך את ארץ הזאת", למה אמר לו עוד "לרשתה", כיון שנתן לו צמתנה את הארץ, מה הכוונה שירש אותה, וגם ממה שאמר לו אאע"ה "צמה אדע כי אירשנה", נראה שהעיקר ששאל האות אינה על נתינת הארץ, שעל זאת לא הי' לו שום ספק, והאות אשר שאל "צמה אדע" הי' לצד על "כי אירשנה", על ירושת הארץ, ומה הוא הכוונה, שוב ראיתי שגם המפרשים דקדקו צתיצת לרשתה. חנני השי"ת לומר בזה דמבואר צ"צ ד' קי"ד ע"א דמשונה נחלה זו של ירושת הארץ מכל נחלות שבתורה,

שכל הנחלות החיים יורשים את המתים, וכאן מתים יורשים את החיים כו', ומציאו רש"י ז"ל צפרשת פנחס, וע"כ דמה דאמרי' צע"ז ד' נ"ג ע"צ צפשיטת דארץ ישראל ירושה היא להם מאבותיהם, ז"ל דאבות הקדושים ירשו את הארץ מצניהם, מדור צאי הארץ, והדר ירשו צניהם מאבות הקדושים, ועיין מ"ש צפרשת חיי שרה. והטעם שירושת ארץ ישראל הי' צריך להיות צאופן זה, שמתחלה ירשו הדור צאי הארץ, והמתים ירשו את החיים, ושוב ירשו החיים אח"כ מן האבות הקדושים, י"ל משום שכל ישראל מריש כל דרגין עד סוף כל הדורות, המה קומה שלמה, והשורש ג' אבות נתפשט לי"צ שצטים, ואח"כ לע' נפש, עד ששים רבוא, והקב"ה נתן את הארץ הקדושה אשר הוא נחלת ה', לכל הקומה, צומן שהתפשטות השרשים מקושרים צג' אבות, ואז חל עליהם אלהותו ית"ש, והתגלות

מלכות שמים א"ח כ"ח צפלטון
המלך בארצנו הקדושה, כמו שנאמר
צסוף פרשה זו, "ונתתי לך ולזרעך
וגו', והייתי להם לאלהים", ופירש"י
ז"ל אצל הדר בחו"ל כמו שאין לו
אלוה, ועיין מ"ש בפרשה זו אות
א', וכיון שאמר לו הקב"ה "לתת
לך את הארץ הזאת", והוסיף לאמר
"לרשתה", הבין ארע"ה שנתן לו
הארץ על בחי' זו שהוא בעצמו יורש
מבניו מדור בתי הארץ, ואח"כ ירשו
בניו ממנו, למען שיהיו קומה שלמה.
ועל זאת שאל האות צמה אדע כי
אירשנה, פי' ששאל האות על זה
שהוא ע"ה יורש את הארץ, ואח"כ
ירשו בניו, למען שבניו יהיו מקושרים
באבות הקדושים, כי זאת הייתה תמיד
השתוקקות שלו כמ"ש "כי ידעתיו
למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו
אחריו" וגו', ולשון יצוה, הוא מלשון
מלוותא וחיבור, מקושרים באבות
הקדושים, וע"ז אמר לו הקב"ה

"ידוע תדע כי גר יהי זרעך" וגו',
שיזכו ישראל להיות מקושרים באבות
הקדושים אחר גלות מצרים בחומר
וצלצנים, ויזכו ע"י שיעבוד זה של
מצרים לעשרת הדברות, והקב"ה
אמר להם "אנכי ה' א", ויחול עליהם
מלכותו ואלהותו ית"ש. וזה שאמר
הר"ר צונים זל"ה זי"ע ועכ"ל על
לעולם יאמר אדם מתי יגיע מעשי
למעשי אבותי, ולכאורה וכי יוכל אחד
להגיע למעשי אבות הקדושים, אכן
פי' דהכוונה לגעת עכ"פ מעט עד
שתגיע למעשי אבות, והוא כנ"ל
התקשרות וחיבור אל האבות, וזה
שפירש"י ז"ל מכאן שהאבות
מנטוערין בזמן שפרעניות בא על
ישראל, כי הם מקושרים בשורש
האבות צין לטוב צין לביש ח"ו, וכן
הוא לעולם, ועל בחי' זו נתן הקב"ה
את ארץ הקדושה לישראל עם קרובו
וזאת שאמר לו "ודור רביעי ישוּבו
הנה" וגו'.